

"מה ייתן לי התואר הזה": השכלה גבוהה ומסלול החיים

ד"ר עידית פסט

המחלקה לחינוך
סמסטר א תשפ"ב
מספר קורס 129.1.0057
יום ג' 10:00-12:00, בנין 90 חדר 325
שעת קבלה: יום ג 12:00-13:00 או בתיאום מראש, בנין 72 חדר 164
אימייל: fast@bgu.ac.il

בשנים האחרונות ניטש ויכוח על חשיבותה של ההשכלה הגבוהה ומקומה בחברה. הקורס יעסוק במערכת ההשכלה הגבוהה ובקשר של השכלה גבוהה לשלבים אחרים בחיים כמו קריירה, משפחה, ובאופן כללי adulting (המעבר לתוך חיי המבוגרים). הקורס יעסוק בסוגיות אלה מפרספקטיבות היסטוריות וסוציולוגיות תוך הצגת נתונים ומחקרים עכשוויים. במהלך הקורס נדון בשאלות בדבר מדיניות השכלה גבוהה, והקשר בין השכלה גבוהה ותעסוקה, פוליטיקה, מקום מגורים, ובחירות בחיים. הקורס ישלב חומרי קריאה אקדמאיים ומקורות אחרים וכן הרצאות אורח ויורכב משילוב של דיון בחומרי הקריאה עם דיונים אקטואליים ואישיים, כדי לעסוק בדילמות העומדות בפני מערכת ההשכלה הגבוהה והסטודנטים המשתתפים בה כשהם בונים את עתידם.

דרישות הקורס ופירוט מרכיבי הציון

נוכחות: 10% מציון הקורס מבוססים על נוכחות פעילה בשיעורים. נוכחות במפגשי השיעור היא תנאי הכרחי ללמידה מעמיקה ומשמעותית בקורס.

דוחות קריאה: השלמת מטלות הקריאה תהווה 30% מדרישות הקורס. הסטודנטים נדרשים לקרוא את כל החומרים המוגדרים כקריאת חובה. כל הפריטים נמצאים באתר moodle (חלקם בקובץ וחלקם בלינק לאתר "כותר" דרך הספרייה). הסטודנטים מתבקשים להעלות ארבעה דוחות קריאה למודל במהלך הקורס על מאמרים המסומנים ככוכבית. דוחות הקריאה צריכים להיות מוגשים בשבוע בו המאמרים מופיעים, עד זמן השיעור. הסברים נוספים על תגובת הקריאה יינתנו בהרצאה וההנחיות ימצאו במודל.

עבודה סופית: 60% מהציון הסופי בקורס יינתן על מטלה מסכמת והצגתה בכיתה ברפרט. פרטים נוספים על המטלה יינתנו בהרצאות ובאתר הקורס.

ציון עובר בקורס הינו 56.

הצהרת קורונה

יתכנו שינויים באופן ההוראה בהתאם למצב הקורונה באותה העת ובכפוף להחלטות הממשלה, האוניברסיטה ולשיקול דעת המחלקה.

הצהרת מגוון וסבלנות

הקורס שואף לתמוך בכל סטודנט וסטודנטית ללא קשר למוצא הלאומי, דתי או עדתי, מצב כלכלי, מגדר, נטייה מינית, דתיות, גיל, נכות או לקות למידה, ארץ מוצא, עמדה פוליטית, או כל מאפיין אחר שמשמעותי עבור היושבות והיושבים בכיתה. ברצוני לאפשר סביבה של כבוד הדדי ומקום לדיאלוג המאפשרים למידה משמעותית ואני מעודדת אתכם לפנות אלי בכל עניין.

תכנית השיעורים ורשימת קריאה

(יתכנו שינויים ברשימת הקריאה במהלך הקורס, במידה ויהיו תישלח על כך הודעה מסודרת).

19.10.2021 מבוא לקורס

26.10.2021 מה השתנה ולמה זה חשוב?

קריאת חובה

*אביגור-אשל, א. (2015). תלמד – תצליח: ההבטחה הניאו-ליברלית ומחאת קיץ 2011. סוציולוגיה ישראלית 16(2): 31-55.

קריאת רשות

רוזנהק, ז., ושלום, מ. (2013). הכלכלה הפוליטית של מחאת 2011: ניתוח דורי-מעמדי. תיאוריה וביקורת 41: 45-68.

Chen, V. T. (2018). Adulthood while poor. *Dissent*, 65(4), 59-65.

Silva, J. M. (2012). Constructing adulthood in an age of uncertainty. *American Sociological Review*, 77(4), 505-522.

02.11.2021 מה השתנה ולמה זה חשוב?

קריאת חובה

*צ'אצ'אשווילי-בולוטין, ס., שביט, י., ואילון, ח. (2002). התרחבות ההשכלה הגבוהה והשלכותיה הריבודיות בישראל: 1980-1996. סוציולוגיה ישראלית 2(2): 317-345.

קריאת רשות

בר חיים, א., יעיש, מ., ושביט, י. (2008). במעלה המדרגות היורדות. התרחבות וריבוד במערכות חינוך. סוציולוגיה ישראלית 1(1): 61-79.

גורי-רוזנבליט, ש. (2000) נגישות להשכלה גבוהה: היבט בי-לאומי. בתוך ש' גורי-רוזנבליט (עורכת), נגישות להשכלה גבוהה: היבטים חברתיים ותהליכי מיון. מכון ון ליר בירושלים. עמודים 11-21. (הגישה לספר דרך לינק ל"כותר" במודל)

Baker, D. (2014). *The schooled society: The educational transformation of global culture*. Stanford University Press. **Introduction**

חלק א: בחירה בהשכלה גבוהה

09.11.2021 הסברים שונים של בחירה

קריאת חובה

*לב ארי, ל., וגץ, ש. (2014). פריפריאליות ובחירות לימודיות בקרב סטודנטים לתואר ראשון. סוציולוגיה ישראלית 2(2): 360-388.

קריאת רשות

אברהמי, א. (2004). קבוצה חברתית, ערכי עבודה ותחום לימוד אצל סטודנטים לתואר ראשון בישראל. סוציולוגיה ישראלית ז(1): 71-93.

איילון, ח. (2000). הבדלים בין נשים וגברים בבחירת תחומי לימוד באוניברסיטה. סוציולוגיה ישראלית ב(2): 523-545.

יוגב, א., ליבנה, ע., ומקדוסי, ע. (2015). ההפרטה בהשכלה הגבוהה והשלכותיה על הרכב הסטודנטים: מי מצטרף לתכניות החוץ תקציביות לתואר שני באוניברסיטה ומדוע? מגמות נ(1): 258-286.

מקדוסי, ע' ופניגר, י' (2017). פערים דתיים ועדתיים בהשכלה הגבוהה בישראל: הממד האנכי והממד האופקי. בתוך: ארביב-אלישיב, ר., פניגר, י., ושביט, י. יש סיכוי לשינוי? תיאוריה ומחקר עדכני על שוויון הזדמנויות בחינוך. תל אביב: הוצאת מכון מופ"ת.

לב ארי, ל., וגז, ש. (2017). יישוב מגורים – לא רק בית: השפעת יישוב המגורים של סטודנטים לתואר ראשון בישראל על בחירתם במוסד להשכלה גבוהה. בתוך: ארביב-אלישיב, ר., פניגר, י., ושביט, י. יש סיכוי לשינוי? תיאוריה ומחקר עדכני על שוויון הזדמנויות בחינוך. תל אביב: הוצאת מכון מופ"ת.

Ball, S. J., Davies, J., David, M., & Reay, D. (2002). 'Classification' and 'Judgement': social class and the 'cognitive structures' of choice of Higher Education. *British journal of sociology of education*, 23(1), 51-72.

Guterman, O., & Gill, E. (2021). Differences between Students of Jewish and Arab Origin in Reasons for Deciding to Study. *Education and Urban Society*, 00131245211027366.

Porter, S. R., & Umbach, P. D. (2006). College major choice: An analysis of person–environment fit. *Research in higher education*, 47(4), 429-449.;

16.11.2021 נרטיב אישי בהקשר מדעי - סדנא

קריאת חובה

שני, ג. (2019). בחירות עם משמעות, בחירות בין משמעויות: משמעויות תרבותיות ועבודה זהותית בבחירת מסלולי לימוד. עבודת גמר לתואר מוסמך אוניברסיטה. אוניברסיטת תל אביב. מבוא+ פרק ממצאים א: בחירות עם משמעות.

חלק ב: מהשכלה לתעסוקה

23.11.2021 מה ניתן לי התואר?

קריאת חובה

* מלצר, י. (2014). תשואה מהשכלה: אי שוויון בין קבוצות אוכלוסייה. מכון ון ליר בירושלים.

קריאת רשות

Bar-Haim, E., Chauvel, L., & Hartung, A. (2019). More necessary and less sufficient: an age-period-cohort approach to overeducation from a comparative perspective. *Higher Education*, 78(3), 479-499.

Hout, M. (2012). Social and economic returns to college education in the United States. *Annual review of sociology*, 38, 379-400.

Oreopoulos, P., & Petronijevic, U. (2013). *Making college worth it: A review of research on the returns to higher education* (No. w19053). National Bureau of Economic Research.

אחדות, ל., גוטמן, א., זוסמן, נ., ליפניר, ע., ומעין, ע., (2018). התשואה במונחי שכר להשכלה הנרכשת באוניברסיטאות ומכללות. בנק ישראל, חטיבת המחקר, סדרת מאמרים לדיון.

קריל, ז., גבע, א., ואלוני, צ. (2016). לא כל התארים נולדו שווים: בחינת הפרמיה בשכר מרכישת השכלה גבוהה, כפונקציה של תחום הלימוד. משרד האוצר, אגף הכלכלן הראשי, סדרת מאמרים לדיון, ירושלים.

30.11.2021 פרספקטיבת המעסיק

קריאת חובה

*ברזולי-שחם, י., ויעיש, מ. (2015). השפעת המוסד האקדמי על ההזדמנויות התעסוקתיות של בוגריו. סוציולוגיה ישראלית 2(2): 56-75.

קריאת רשות

Rivera, L. A. (2012). Hiring as cultural matching: The case of elite professional service firms. *American sociological review*, 77(6), 999-1022.

07.12.2021 פאנל על מקומות עבודה – מפגש מקוון

חלק ג: adulting

14.12.2021 השכלה ובחירה בבני זוג

קריאת חובה

*סבאח, מ. כ. (2017). נישואין הומוגמיים בהשכלה בקרב האוכלוסייה הערבית-פלסטינית בישראל. סוציולוגיה ישראלית 19(1): 92-119.

קריאת רשות

Schwartz, C. R. (2013). Trends and variation in assortative mating: Causes and consequences. *Annual Review of Sociology*, 39, 451-470.

21.12.2021 השכלה ובחירה במקום מגורים

קריאת חובה

*Frenkel, A., Bendit, E., & Kaplan, S. (2013). Residential location choice of knowledge-workers: The role of amenities, workplace and lifestyle. *Cities*, 35, 33-41.

קריאת רשות

Clark, W. A. (2009). Changing residential preferences across income, education, and age: Findings from the multi-city study of urban inequality. *Urban Affairs Review*, 44(3), 334-355.

28.12.21 השכלה, ערכים, ועמדות פוליטיות

קריאת חובה

*Bročić, M., & Miles, A. (2021). College and the “Culture War”: Assessing Higher Education’s Influence on Moral Attitudes. *American Sociological Review*.

קריאת רשות

Brint, S. (1985). The political attitudes of professionals. *Annual Review of Sociology*, 11(1), 389-414.

Campbell, C., & Horowitz, J. (2016). Does college influence sociopolitical attitudes?. *Sociology of Education*, 89(1), 40-58.

בלאגדר, ד. (2007). השכלה- זרז להשתתפות פוליטית. פרלמנט 54. המכון הישראלי לדמוקרטיה.
<https://www.idi.org.il/parliaments/8618/8908>

הצגת רפרטים 04.01.2022

הצגת רפרטים 11.01.2022